

A stylized logo consisting of the letters 'MPIT' in a bold, white, sans-serif font. The letters are set against a dark, circular background that has a textured, almost stone-like appearance. The entire logo is centered on a light beige background.

Összesítő oldalak a búcsúszámból

Egyedül együtt jobb

Vagyunk, hogy legyenek

Műhelyünk „jelei”

Induláskor Gosztola Gábor ezt a Napútemblémát tervezte,

amelyet betűképében hamarosan egyszerűsített:

A folyóiratot 1999-től az alapítvány megbízásából a Napkút Kiadó jelentette meg, 2016-tól szerepel a bő impresszumban egyértelműen: a Cédrus Művészeti Alapítvány kiadványa.

Megmagyarázom, a Ti példáitokon keresztül, hogy értsétek. A műfordítás genealógiája, az isteni gondviselés jóvoltából, a bibliai Ótestamentum szerint a babilóniai Ósrobbanástól származtatható. A most díjazott műfordítók számára, akik szorgalmasan gályáznak az íróasztaluk fölé görnyedve, s robotolnak, mint az „átkosban” a szénbányák mélyén a vájárok – kitüntetésük egy kis, gyári alumínium Lenin-mellszobrocska lett volna, esetleg vöröscsillag-kitűző. Most az elismerés a saját portré. Íme a különbség a sematizmus kontra realizmus között. – Kicsit messzire mentem....

Továbbá, a portrék ürügyén az egyéniségekről akartam beszélni, akiket megismertem, s az Isten látja lelkemet, megszerettem. Az én stílusom a BEN-SÓSÉGES, olykor SZÍVBÉLI REALIZMUS.

Aztán a honoráriumom még miként tetőződött? Volt annyi kedvesség a modelljeimben, hogy egy-egy könyvvel megajándékoztak, és a személyes találkozásainkat felolvasásaikkal színesítették – sőt az is előfordult, hogy egy verset kétszer-háromszor meghallgattam, mert nem tudtam a munka közben odaadón figyelni, és nem volt sértő az ismétlés!

Azzal fejezem be: gondolkodtam azon, ha egy sorba kellene a beszédem lényegét belesűriteni, az miből állna? – És az csupa nagybetű! A KÉPZŐMŰVÉSZET KOMOLYZENÉJE A PORTRÉFESTÉSZET. Biztosra veszem, Rembrandt is így gondolja, és igazat ad nekem ott fent az égben – és üdvözetét küldi Nektek általam.

(Szkok Iván)

A Szkok Iván megfestette díjazottak a mesterrel:
Szkok Iván, Szénási Ferenc, Tasnádi Edit, Bognár Antal,
Kovács katáng Ferenc, Károly Judit, Szalai Lajos, Vörös István
Az egyéni portrék első két megörökítettje:
Báthori Csaba és Galgóczy Árpád (Ezüst György festményei)

HETEDHÉT NAPÚT-DÍJ

DELEJÉN
ALKOTÓ KEDVED,
NAPOD AZ ÚTON,
TISZTELT

Kovács Katáng Ferenc
MŰFORDÍTÓ MESTER

DE ZSENDÜLJÖN IS
AZ ÚJ TAVASSZAL,
TEREMTŐ ERŐD
DALOLJON
S
ZENDÍTSE
HÍRED-NEVED
HETEDHÉT HATÁRON
TÚL ÉS SZERTE
VIRÁGOZZÉK!

BUDAPEST
2017. április 20.
A NAPÚT-MŰHELY NEVÉBEN

Szondi György
SZONDI GYÖRGY

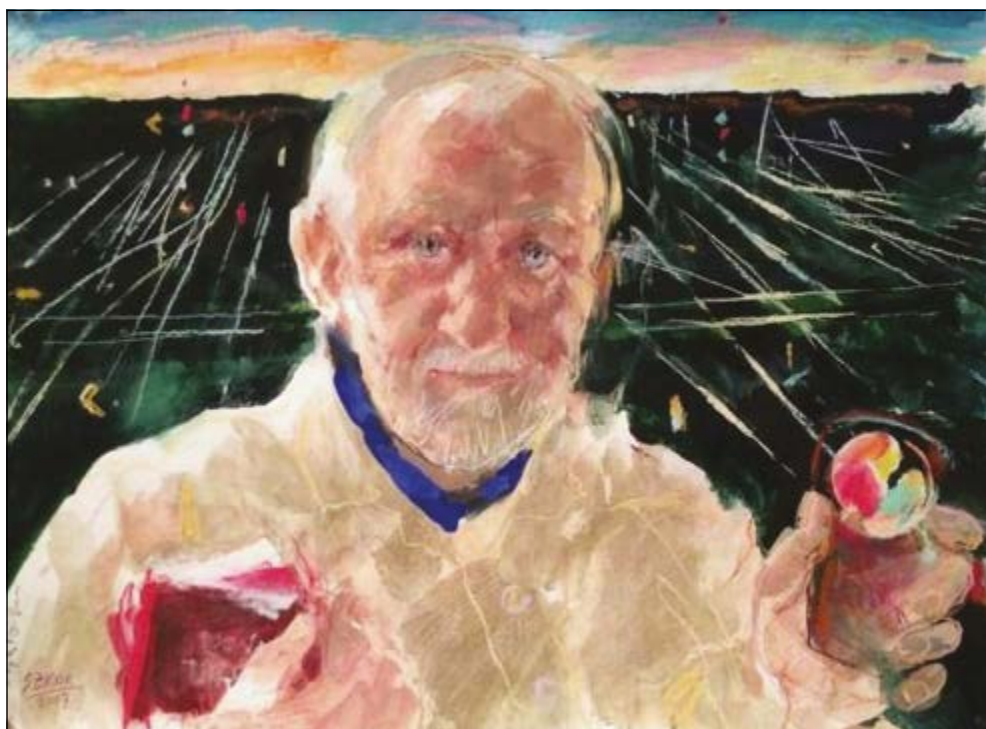
Sóváradi Valéria munkája

Báthori Csaba

Galgóczy Árpád

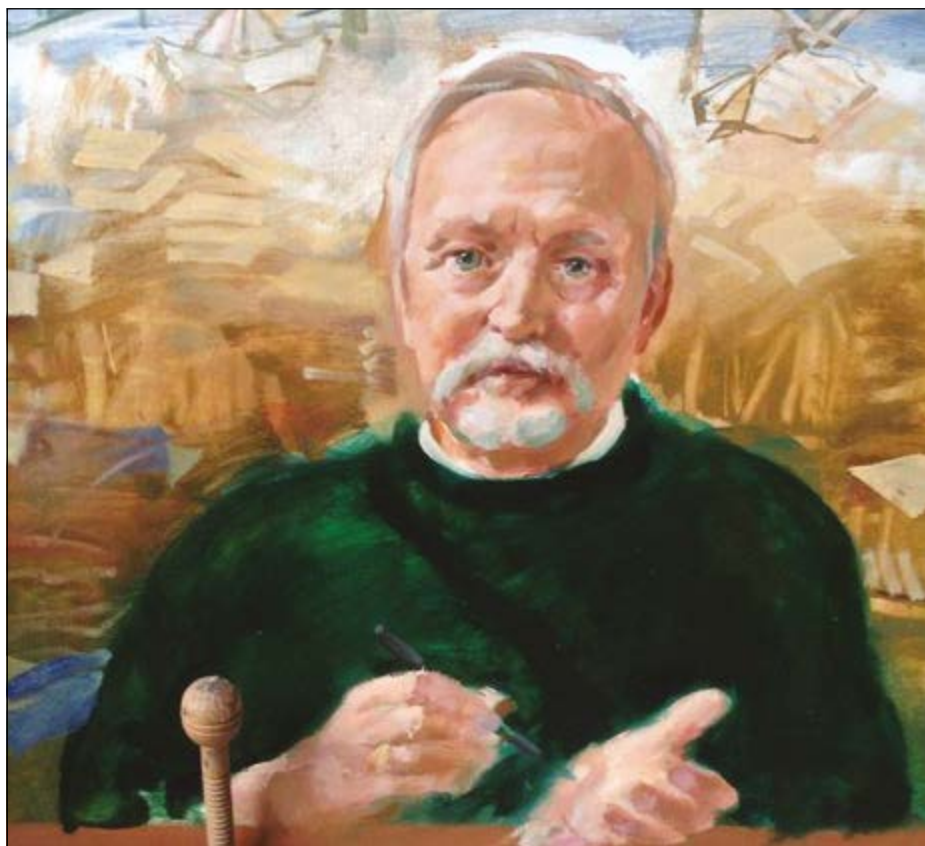
Bognár Antal

Kovács Katáng Ferenc

Károly Judit

Szalai Lajos

Szénási Ferenc

Tasnádi Edit

Vörös István

Tóth Sándor Napút-érme

NAPÚT-DÍJAK

LÁSZLÓFFY ALADÁR - 2007
 RADNÓTI ZSUZSA - 2008
 KATONA TAMÁS - 2009
 BERTALAN TIVADAB - 2010
 ERDELYI ISTVÁN - 2011
 MOHÁS LÍVIA - 2012
 DONCSEV TOSO - 2013
 LÁSZLÓFFY CSABA - 2014
 KISS ANNA - 2015
 SZÉPES ÉRIKA - 2016
 DRUZSIN FERENC - 2017
 SZENTMÁRTONI SZABÓ GÉZA - 2018
 SÜHAI PÁL - 2019
 JANKOVICS MARCELL - 2020
 BERTHA ZOLTÁN - 2020

38.

Összefoglaló Napút-levél (Mészáros Róza alkotása)

NAPÚT-LEVÉL

ŐSZI DELELŐN
A CÉDRUS MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY KÖSZÖNI

JANKOVICS MARCELLNAK,

HOGY ÉLETE PÉLDÁJÁVAL, ALKOTÓ- S KUTATÓMŰVÉSZETÉVEL
A TAGASSÁG SZÍNÉVEL GAZDAGÍTOTTA LÁTÓKÖRÜNKET
MÁSOKRA ÉS ANNYSI MÁSRA ÉRZEKENYEN,
TISZTESSÉGGEL.
KÖSZÖNTJÜK, A BETELEM PÁLYÁJÁN HÍVEN HALADÓT,
MERT MEGYEDÜL EGYÜTT JOBB.

BUDAPEST,
2020. SZEPTEMBER. 22.

Szóndi György
SZÓNDI GYÖRGY
ELNÖK

Mészáros Róza díjrajza

PRÁGAI TAMÁS DÍJ

Sok-sok szerző köszönheti indulását PRÁGAI TAMÁSNAK,
a Napkút/Napút-műhely jeles író-szerkesztőjének.

Emlékét őrzi esztendőnként a róla elnevezett díj,
melynek elsőkötetes birtokosa

.....

Gratulálunk s újabb köteteket kívánunk -
a díjítélők nevében:

Szondi György

Tervezte: Vincze Judit

Alapnevek

Lapalapító: Masszi Péter
Lapterv: Gosztola Gábor
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
A folyóirat névadója: Prágai Tamás
Főszerkesztő: Szondi György

A Napút/Napkút szerkesztőségi titkárai: Balázs Ilma, Cserép Nelli, Duma-Molnár Noémi, Gáborjáni Szabó Orsolya, Lánzos Sára, Pintér Krisztina, Szondi Eszter, Vincze Ferenc
A lap az induláskor a deMax Művekben, utána máig az Érdi Rózsa Nyomdában készült.

Díjak

Napút-díjasok (Napút-levél és -érem) – alkotói vagy tudományos életműért (2007-től):

Lászlóffy Aladár, Katona Tamás, Mohás Livia, Erdélyi István, Radnóti Zsuzsa, Lászlóffy Csaba, Bertalan Tivadar, Kiss Anna, Doncsev Toso, Szepes Erika, Druzsinn Ferenc, Szentmártoni Szabó Géza, Suhai Pál, Jankovics Marcell, Bertha Zoltán.
A Mészáros Róza rajzolta egyedi oklevél, ugyanígy Tóth Sándor Napút-érmének mintája a színes mellékleten (Napút-díjak).

Napút Hetedhét-díj – műfordítói teljesítményért (2012-től):

Báthori Csaba (német), Galgóczy Árpád (orosz), Gállos Orsolya (szlovén), Szénási Ferenc (olasz), Tasnádi Edit (török), Bognár Antal (szerb, horvát), Kovács katáng Ferenc (norvég), Károly Judit (francia), Szalai Lajos (német), Vörös István (cseh)

Az első két évben Ezüst György, Szénási Ferencsel kezdődően Szkok Iván portrét festett a díjazotról (ld. színes melléklet), az oklevél Sóváradi Valéria munkája (ugyanott: Napú-díjak). Gállos Orsolyáról nem készült díjfestmény.

Több száz nívódíj és pályázati díjoklevél – az oklevelek Vincze Judit munkái.

Prágai Tamás-díj (debütáló kötet a Cédrus-pályázaton kiemelkedő szerzőktől):
2016 – Hajós Eszter: *Bejárati égbolt*, próza; 2017 – Hegyi Zoltán Imre: *Shizoo*, versek; 2018 – Nagyatádi Horváth Tamás: *Szürkület versei*, Györgyi Csaba: *Mint két idegen*, nollák; 2019 – Benkő Ildikó: *Báránytánc*, versek; Jakab István: *Rótt körök*, elbeszélések; 2020 – Száva Csanád: *Pixelemekre hull*, versek; 2021 – Hoppál-Kovács Edit: *Majdnem elhitttem*, novellák; Kellerwessel Klaus: *A 77 fejű herceg éneke*; 2022 – Prágai Menyhért: *Foszlányok*, versek; 2023 – Bánfai Zsolt: *Terra*, versek

Helyszínek

169 est, díjátadás, közönségtalálkozó, lapszámbemutató 95 helyen, a legtöbbször – 37-szer – a Nádor Teremben.

Bécs
Burgasz
Diakovár
Ljubljana
Minszk
Oslo
Szófia

Dunaszerdahely
Pozsony 2×
Beregszász 2×
Mezővári
Csíkszereda
Koltó
Sepsiszentgyörgy
Kolozsvár 2×
Nagyvárad
Nagybánya
Marosvásárhely
Arad
Lendva
Szabadka 2×
Zenta
Topolya
Magyarkanizsa
Horgos
Újvidék

Balatonalmádi
Békéscsaba
Budajenő
Budakeszi
Érd
Győr
Hévíz
Kecskemét
Miskolc
Nagykovács

Pécs
Százhalombatta
Szeged
Székesfehérvár
Szombathely
Tokaj
Vác
Vámosmikola
Veszprém
Zalaegerszeg

Abigél Galéria
Alexandra Könyvárúház
három boltja – összesen 4×
Aranytíz Kultúrház
Benczúr Ház
Bolgár Kulturális Intézet
3×
Bolgár pravoszláv templom
Budapesti Planetárium
Corvin Terem 4×
Croatica Kiadó
Dover Klub
Duna Palota 4×
ELTE
Eötvös 10 Művelődési Ház
Eötvös Collegium
Fészek
Francia Intézet
Írók Boltja 2×
Kossuth Klub
Közvágóhíd
Lengyel Intézet 2×
Litea 3×
Lotz Terem
Magyar Írószövetség 3×

Magyar Kultúra Alapítvány 3×
Magyarországi Szerb Színház
Magyarságkutató Intézet
Nádor Terem 37×
New York Kávéház
Óbudai Társaskör 8×
Olasz Intézet
Országos Idegennyelvű Könyvtár 4×
Országos Széchényi Könyvtár
Örmény Kulturális és Információs Központ
Párbeszéd Háza
Petőfi Irodalmi Múzeum
4×
Rákoskeresztúr, Vigyázó Sándor Művelődési Központ
Rátkay Klub
Román Nagykövetség
Rózsavölgyi Közösségi Ház
Sapientia Főiskola
Sapientia Főiskola
Szkok Iván műterme
Szlovák Intézet
Újlipótvárosi Klubgaléria
5×
Újpesti Cigány Kisebbségi Klub
Újpesti Színház
Vallai Kert
Vígyszínház stúdiószínpada

Laptémák

I. 1999

- 1 A természet
- 2 Szenvedélyek.
Menekülés a szabadságtól
- 3 Tizennegyedmagunkban
- 4 Utazók, utazások
- 5 Papírpódium
- 6 A Napútfestő
- 7 Ismerjük-e az oroszokat?
- 8 O tempora...!
- 9 Hadak tiport útja
(Kárpátaljai alkotók)
- 10 Művészkönyv 2000

II. 2000

- 1 Vidám kánpad
- 2 A titkos tudás
(Mese, mítosz, legenda)
- 3 Műhely
(Messze hangzó üzenetek)
- 4 Félmúlt + félmúlt
- 5 Tett/hely (Új papírpódium)
- 6 Miasszonyaink
- 7 Emberszelídítő
- 8 Ézredév
- 9 ...és Szlovénia
- 10 Művészkönyv 2001

III. 2001

- 1 Humorzsák
- 2 Példák és követők
- 3 Betűszínház
- 4 Folklórrajzolatok
- 5 Ismerjük-e az észteket?
- 6 Országunk istápjá (Szent István)
- 7 Zoltán utcai műhely
- 8 1956 Romániában
- 9 Szerrel/szertelenül
- 10 Hatvan jeles hetvenes

IV. 2002

- 1 MindenKlderül
- 2 Madách-érintők
- 3 Belső terek

- 4 Társas játékok
- 5 Foltvetés
- 6 Borgyöngyök
- 7 Tudósítások: Kossuth
- 8 Sánta 75
- 9 Ismerjük-e a finneket?
- 10 Hatvanhét jeles hetvenes

V. 2003

- 1 Sírt és nevet (Terítéken a humor)
- 2 Színház az
- 3 Mi?mi?kri?mi?
- 4 Erotéka
- 5 Ékszpanzió
- 6 Nyelvhonlap
- 7 Táviratok Gordiuszból (Képregény)
- 8 Csillagközők
- 9 Fjordok kékje
- 10 Hatvan jeles hetvenes

VI. 2004

- 1 És hasolló lyókat
- 2 Éppen mint épen
- 3 Sűgópéldány
- 4 Folytatás
- 5 Szóolimpia
- 6 Balassiáda
- 7 Galego világ
- 8 Mesemorzsák
- 9 Szlovénia, szlovénok
- 10 Hetvenhat jeles hetvenes

VII. 2005

- 1 Tréfát fűzünk
- 2 Legyen lengyel
- 3 Színről színre
- 4 Mi(n)ők
- 5 ...viszi át a szerelmet
(Nagy László)
- 6 Ékszpanzió (2)
- 7 Észak-fokok
- 8 Októberi drámák
- 9 Tizenhárom
- 10 Kilencvenhat jeles hetvenes

VIII. 2006

- 1 Eccer vót
- 2 Bolgár ritmus
- 3 Budavár
- 4 Másképp dráma
- 5 Ekszpanzió (3) In memoriam
Bohár András
- 6 Kolozsvárunk
- 7 Váltott szavak
- 8 Ismerjük-e az olaszokat?
- 9 Cigánykép
- 10 Hatvankilenc jeles hetvenes

IX. 2007

- 1 Budapest-hívószám
- 2 Merre van előre?
- 3 Levelek, faktumok
- 4 Partium
- 5 Drámatájak
- 6 Égi jegyesség (Szent Erzsébet)
- 7 Ejj, otvárajte vráta!
- 8 Zászlóhajtás Batthyányért
- 9 Lászlóffy Aladár 70
- 10 Hetvenöt jeles hetvenes

X. 2008

- 1 Ajándék, kedély
- 2 Drámaérintők
- 3 Cseresznyevirágzás
- 4 Nyeregben
- 5 ...ungarisch fortsetzen?
- 6 Ekszpanzió (4) „VisszaSejtesít”
- 7 Kerek esztendő
- 8 Mi utcánk
- 9 Kegyelet
- 10 Nyolcvanegy jeles hetvenes

XI. 2009

- 1 Mulatványok
- 2 Falevél-tár
- 3 Drámaélet
- 4 Mustrák
- 5 Hetedhét irodalom
- 6 Csáth-szám
- 7 Óbuda
- 8 Szabad szóművesség
- 9 Kálvin 500
- 10 Nyolcvanhat jeles hetvenes

XII. 2010

- 1 Kosztolányi és
- 2 Halomban haiku
- 3 „...a költészet maga?”
- 4 Színre szín
- 5 Hajókatalógus
- 6 Batta, Báté, Százhalom
- 7 Az Eötvös Társaság 25 éves
- 8 Erkel: zene, sakk
- 9 Novemberi futamok
- 10 Nyolcvankilenc jeles hetvenes

XIII. 2011

- 1 Gyurkovics? Tibor
- 2 Nap, út – haikuk
- 3 Teátrumközel
- 4 Zalán 57, Prágai 43
- 5 Ekszpanzió (5)
- 6 Cédrus-szavak
- 7 Hamsun gyermekei
- 8 Egységek egysége
- 9 Tih bjal Dunav
- 10 Nyolcvannyolc jeles hetvenes

XIV. 2012

- 1 A fele tréfa
- 2 Kavicssteremtés
- 3 Meseszer
- 4 Jelenések, jelenetek
- 5 Immun Csoport
- 6 Budapest-szegletek
- 7 Pálya!
- 8 Zoo100
- 9 Kolo, kolo naokolo
- 10 Hetvenöt jeles hetvenes

XV. 2013

- 1 Fars hang? Farsang.
- 2 Vízükörkép
- 3 Újpest
- 4 Hangszínképek
- 5 Műhelyünk tája
- 6 Ekszpanzió (6)
- 7 Tűzkút – Weöres 100 (1. rész)
- 8 Kútbanézó – Weöres 100 (2. rész)
- 9 Ai puřinticã räbdare...
- 10 Hetvenkét jeles hetvenes

XVI. 2014

- 1 Adósságok voltukban
- 2 Pehelymély
- 3 Áprilisi tizenegyek
- 4 Színpadi szavakért
- 5 Kibertér? Ambroozia
- 6 Bóvéből szűkösen
- 7 Fénykörök
- 8 Verbunkos – hungarikum?
- 9 Serbus manier
- 10 Nyolcvanhét jeles hetvenes

XVII. 2015

- 1 Átajába (Népek humora)
- 2 W. B. Yeats 150; Taréjlások
- 3 Ararat szurp lerrő
- 4 Tetten ért erő
- 5 Mustrák ugyanúgy
- 6 Együtt, KVIT
- 7 Pályák, pályamunkák
- 8 Szellemidézés, elfeledett költők
- 9 Ketten, kétszer
- 10 Kilencvenhárom jeles hetvenes

XVIII. 2016

- 1 Valaholottól tünetvilág
- 2 Vonalvendégség
- 3 ?szcenikusan
- 4 Mű-alkotás: Salföld
- 5 Botlatókövek, emlékezők (Holokauszt)
- 6 Zrínyláda
- 7 A gombfocitól az Everestig (Sport)
- 8 Ha küzd ellenséggel (Október 23.)
- 9 Honnanfelé
- 10 Nyolcvankilenc jeles hetvenes

XIX. 2017

- 1 Gulág-gyerekek
- 2 Dwa bratanki
- 3 Rózsák füzere
- 4 Színes sikoly
- 5 Nap útja, Hold útja
- 6 „Arany János az Atya...”
- 7 Dunaszerdahely-táj

- 8 A szent és a lovag (Szent László)
- 9 Családi reformáció
- 10 „A második Ádám” (Karácsony; Jelenits István 85)

XX. 2018

- 1 Nyolcvan jeles hetvenes
- 2 Fürtszüret
- 3 Szövetségársaság
- 4 „Mátyásnak váltig kelle...”
- 5 Aj, romale...
- 6 Szárszó 75
- 7 A hossz a mérték?
- 8 Rejtőtől Péhovardig
- 9 A belarusz Európa
- 10 Emberkép, világkép: Hamvas

XXI. 2019

- 1 Hetvenhét jeles hetvenes
- 2 Oromöröm
- 3 „Nem kellek. Jól van.”
- 4 Társaságszövetség
- 5 Haza is húzó
- 6 Évnapok az esztendőben
- 7 Földköz
- 8 Helyt adunk: helyet kaptak
- 9 Gens fidelissima
- 10 Zsoltárok másképp

XXII. 2020

- 1 Mi magunk (Magyar identitás, magyar tradíció)
- 2 Keresztszülöttek
- 3 A vezérlő fejedelem
- 4 Zrínyi, Rákóczi
- 5 Afrikai üzenetek
- 6 Szívem, te szívem (Női misztika)
- 7 Mentés: Káva Tékák
- 8 Nemzet a muzsikájában
- 9 Hetvenkilenc jeles hetvenes
- 10 Egyszerre, egyszer

XXIII. 2021

- 1 Hetvennyolc jeles hetvenes
- 2 222. szám – búcsúzunk

A 222 folyóiratválogatás címe – soroljuk fenn mind – legtöbbször árulkodó; némelyiküknél zárójelben magyarázunk; egységtípusokat fejtünk fel az alábbi hét bekezdésben; külön nem nevezzük meg a magától értetődő csoportfajtákat, pl. évfordulók ünneplése, települések (régión, kerületek), országok bemutatása...

Hosszú éveken át (olykori megszakításokkal 2016-ig) az első számok egyikét a humor alakváltozatainak, másikat a „dráma, színház”-tematikának szenteltük. Innen az ilyen címek – néhány példa: Vidám kánpad, Humorzsák, Tréfát fűzünk, Mulatványok, Valaholottól tünethatár, illetve Papírpódium, Betűszínház, Sugópéldány, Színről színre, Drámatájak, Teátrumközeli...

2008-ban kezdődött (Cseresznyeírásgyűjtés), 2020-ig (Keresztzülöttek) tartott nagy sikerű tematikus haikusám-sorozatunk általában az esztendő második összeállítása volt – ezek a lapcímek témaárulkodók; pl. Falevél-tár, Kavics-teremtés, Vízükörkép, Pehelymély, Taréjlások, Fürtszüret.

Az 1928-as nemzedékkel még a POLISZban kezdve 24-szer állítottuk össze az adott esztendőben hetvenéves magyar alkotók, kutatók és más területek kiválóságainak évkönyvét – az első két évben Művészévkönyv, azóta idei egyetlen számunkkal bezárólag esztendőnként 64, 89 stb. *jeles hetvenes* cím alatt.

Évkihagyásokkal hatszor adtuk át egy-egy folyóiratszám teljességét a Németh Péter Mikola szerkesztette Ekszpanzióknak. Valahány hányad laprészen vendégszerpelt nálunk az Immun Csoport, a Sikoly, az Ambroózia, egyszerre a kárpátaljai Együtt és KVI, teljes számmal az Új Nautilus (Hajókatalógus).

A magyarországi 13 kisebbség és nemzetiség közül – a görög és az ukrán kivételével – mindegyikük kultúráját, tudományosságát, hagyományörzését egy-egy összeállítás mutatta be; a címek innen adódnak, pl. *Ej, otvárajte vráta!*, *Ararat szurp lerrö, Kolo, kolo naokolo, Aj, romale, Dwa bratanki...*

Felnövelt belső rovat ölelt föl számokat: Fénykörök, Mustrák ugyanúgy, Hetedhét irodalom, Pálya!, Cédrus-szavak, Évnapok az esztendőben, Mentés: Káva Tékák.

Végezetül mintaként pár cím alapján megfejthetetlen egyedi egység: *Emberszelídítő* – börtönirodalom; *Szerrel/szertelenül* – „drogesetek”; *Példák és követők* – Apaképek; *A hossz a mérték?* és *Helyt adunk: helyet kaptak* – Terjedelmi okokból sorra kimaradó hosszabb anyagok gyűjtése; *Szövetségársaság*; *Társaságszövetség* – Tudatos, „mesterkelt?” együtt szerepeltetése a Szépírók Társasága s a Magyar Írószövetség tagjainak...

Vendégszerkesztések az Ekszpanzió hat összeállításán kívül. Kovács katáng Ferenc (Hamsun gyermekei: 2011/7); Kállay-Kotász Zoltán (Szellemidézés, elfeledett költők: 2015/8); Tamási Orosz János (Szárszó 75: 2018/5); Bárász Péter (A belarusz Európa: 2018/9); Hegyi Botos Attila (Földköz: 2019/7); Toót-Holló Tamás (Mi magunk: 2020/1, Szondi Györggyel közösen); Biernaczky Szilárd (Afrikai üzenetek: 2020/5); Domokos Johanna (Szívem, te szívem: 2020/6); Elek Szilvia és Sziklavári Károly (Nemzet a muzsikájában: 2020/8).

Pályázatok

Napfogyatkozás (próza és vers); drogesetek; képregény; diáknyelvi szógyűjtés (könyvvé testesült); lovas és ló; kispróza-gyűjtemény; népi humor; egy ajándék nap (szökőév – szökőnap); szójátékgyűjtés (füzetmelléklet); Erkel-egyfelvonások; Vörösmarty *Hymnus*ának megzenésítése; Szent Márton: színes beküldési paletta; százéves a Fővárosi Állatkert (prózák, versek); Gulág-gyerekek (emlékezések); Pálya!; kegyelet (prózák); Rilke-, Yeats- és Latzkó Andor-fordítás (3 pályázat); a slóka versforma honosítása; József A., Márai S.: akrosztichonban; fotópályázat: a) szabad téma, b) Mátyás király; Arany János (tanulmány, verstisztelgés, versparafrázis); Weöres Sándor (verselemzés; egyszavas versek); Ady Endre (tisztelgő vers, parafrázis); Rejtő Jenő (képzőművészet és az irodalmi műnemek „teljessége”), szájjal s lábbal festők alkotásai; borgyöngyök; ezredvégi vallomások.

Sokunk karácsonya 8× („gyűjtött” vagy saját írás); tematikus haiku-, haibun- és haigapályázat 13× – alkalmanként 400-500 beküldővel; egész éven át tartó, parttalan: téma és műfaj nem szabta Cédus-pályázat (hivatalosan: Kortárs irodalmi alkotások pályázata) – 16 esztendőn át, koronként vagy félezer pályaművel.

Rovatok

2650: ennyi szóköz nélküli leütésben – bármi, de szerepelnie kell a szövegben a *Nap* és az *út* szónak

Ablak: művészeti, tárlat- s könyvkritikák (az első két évfolyamon a rovat részeként: *Prózaporond* és *Versles*)

B2 páholy: Zalán Tibor tárcarovata

Berek: környezet (tágra értett ökológia)

Cédus: pályázaton elfogadott anyag

Dokumentum: (fakszimilés) dokumentumközlés kommentárral

Égalj: pár oldalon egy-egy település, kerület, régió bemutatkozása

Előtér: laptémát bevezető élen álló írás

Emlékezet: halál esetén, vagy annak felidézésekor

Évgyűrűk: általában idősebb jelesség vall családfájáról, szellemi példaképeiről

Évnap: évfordulós írás

Fénykör: sokaknak feltett azonos kérdésre adott válaszkifejtések

Hangírás: (másutt) elhangzott beszélgetések szerkesztett közzététele; ide kerülnek a célzott-kezdeményezett interjúk is

Hangszóló: zenei – zenével foglalkozó – anyagok

Hetedhét: világirodalom (fordítások)

Kopogtató: jó két éven át az előző folyóirat Kézfogások-rovatának folytatásaként: anyagküldésükkel és kézírásos megszólítással táborokbeliek invitálnak társakat „túlnanról” – láncon; mintegy egyszeri gesztusgyakorlás

Miért: váratlan, témába nem illő érdekes, „csemege”-közlés

Mustra: nagyobb (prózai) mű előzetese

Onnan nézek szerteszét... (Lászlóffy Aladár tárcarovata)

Önszóciikk: 3. személyű (kívánatosan: szellemes) írói önbemutató

Szóvár: nyelvművelő rovat

Tárlat: képzőművészeti színes melléklet (és cikk)

Téka: klasszikusokról, esetleg -tól

Tizenegyedmagunkban: hazai kisebbségek és nemzetiségek alkotói, kutatói

Káva Téka: ISBN-számmal rendelkező színes tematikájú és jellegű füzetmelléklet

Olykor: különlenyomatok

Számok

Mintegy 36 ezer oldal (a mellékletekkel);

Több mint tízezer szerző, köztük:

1421 versíró

1903 hetvenéves; közel ezer képző-, fotó-, ipar- és népművész; haikuszerző (kit-kit egyszer számítva): körülbelül ezerkétszáz; 411-en a Fénykörben, ebből csak – példa – az induló számok során a költészet helyzetére válaszolók: Határ Győző, Kárpáti Kamil, Tandori Dezső, Rakovszki Zsuzsa, Orbán Ottó, Varró Dániel, Kukorelly Endre, Petőcz András, Pintér Lajos, Ladik Katalin, Lackfi János, Tózsér Árpád, Vasadi Péter, Somlyó György, Vári Fábián László, Petri György, Marsall László, Zalán Tibor, Jász Attila, Döbrentei Kornél, Vörös István, Cselényi László, Veress Miklós, Kovács András Ferenc, Parti Nagy Lajos, Ágh István, Ferencz Győző

66 nemzeti irodalom 52 nyelvről (fordítások: Hetedhét-rovat)

1999 januárjában került sor az ünnepélyes lappremierre az Újlipótvárosi Klubgaléria termeiben; a folyóirat képzőművész vendégének – Bertalan Tivadar-nak – az alkotásaiból ott kiállítás is nyílt. A folyóiratestek velejárója volt sokáig a kiállításmegnyitó is.

A folyóirat szamizdat (nem hivatalos) összeállítással is előrukkolt (mindig egyedül együtt derűvel) – Csáji László Koppány szervezésében, amellyel szerkesztőtársai és többen szerzők a főszerkesztőt lepték meg 75. születésnapján.

Két Napút-induló: a) Suhai Pál verse Kopeczky Péter megzenésítésében, előadja az Ostinato együttes; b) Elek Szilvia kompozíciója (előadja: Elek Szilvia, Horváth Kornél, Szondi György)

Tallózásunk végén – 396–399. oldal – ideidézzük legelső számunk tartalomjegyzékét, ugyanígy a tavalyi utolsóét: ebben írásokkal valamennyi konzulensünk és szerkesztőnk szerepel, őket így „vehetjük” sorra.

Napút

Irodalom, művészet,
környezet

Alapította: **Masszi Péter**

Szerkesztőség: 1136 Budapest, Pannónia u. 6. Tel/fax: 349-2316. E-mail: naput@dotpost.hu

Szerkesztik:

Szondi György (főszerkesztő).

Kovács Ildikó (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (vers), **Toót H. Zsolt** (próza).

Lapterv: **Gosztola Gábor**. Tördelészerkesztő: **Szondi Bence**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós**, **Gráfik Imre**, **Kosáry Domokos**, **Lászlóffy Aladár**,

Osztovits Levente, **Sánta Ferenc**, **Schwajda György**, **Konrad SutarSKI**,

Sütő András, **Székely Magda** (tisztelbeli konzulensek), **Bognár Antal** (konzulens).

Nyomdai előkészítés a szerkesztőségben. Készült a deMax Print Kft. nyomdában

Terjeszti a Hírker Rt. és az NH Rt.

ISSN: 1419-4082

A borítóbelsőn Masszi Péter és Szondi György beköszöntő sorai (Bertalan Tivadar grafikája)

Előétér

Sebeők János: Naptánc 5

Évgyűrűk

Teller Ede: Másoknál keményebben 5

Babics Imre versei 7

Tózsér Árpád verse 10

Fénykör

Határ Győző: Körtérdesre körválasz 11

Kárpáti Kamil: Az összelappadt víztömlő,

Gábriel arkangyal és Európa Szellemé . . . 14

Tandori Dezső: Futó jegyzetek 19

Hangírás

Halállíra, amely életlíra (Juhász Ferencsel
beszélget Tarján Tamás) 21

Kovotny Gergely verse 29

Szauer Ágoston versei 52

Uden Tibor dialógusa 55

Bottlik Mihály írásai 55

Juhász György prózája 58

Mustra

Norman Károly: Steepland 59

Bertalan Tivadar rajzos szövegei 46

Tárlat

A színes mellékleten Bertalan Tivadar munkái

Széles Klára: A sokarcú művész 49

Novák Valentin rövidprózái 50

Lackfi János verse 52

Diószeghy László elbeszélése 55

Lukáts János meséje 55

Jász Attila verse 57

Ébert Tibor verse 58

Baán Tibor verse 58

Brickner Balázs rövidprózája 59

Kiss Anna versfüzére 62

Vörös István verse 65

Stanczik-Starecz Ervin naplótöredéke . . . 64

Berek

- Fecske Csaba: Gólyák 67
 Hajnal Géza: Telehold. 68
 Sztójcsev Szeptosztóláv: Allergia; Talány 69
 Gángoly Attila: Az ittlét makacssága 69
 Fa Ede: Egy fecske...; Várakozás 70

Hetedhét

- Imru al-Quals: (Leoldott pórázáról az éj...);
 (Megállok itt, szólóngatni...); (Gyönyörű
 lány a háború...) (Zsille Gábor fordításai) . . 71
 John Keats: A szöcskéről és a tücsökről
 (Varró Dániel fordítása) 72
 Sári László: A helyes tudás. 73
 José Saramago: 1993 (Bernát Éva fordítása) . . 78
 Robert Walser: A természet; Anyám sírja;
 Zöld (Halasi Zoltán fordításai) 81
 Erika Burkart: Augusztusban; Fehér
 (Tímár György fordításai) 84
 Max Löwenthal: Eső-mázak; Ég; Fecske-reggel
 (Erdélyi Z. János fordításai) 85

Kopogtató

- Kerek Imre: Parafrázis egy Ronsard-szonettre
 (Tüskés Tibor ajánlásával) 87
 Rónay László: Lapkivágatok
 (Tüskés Tibor ajánlásával) 88
 Hományi András Ferenc versei 90

Ablak**Versles**

- Prágai Tamás: „Tengerről jó majd halálom”
 (Szentmártoni János: Madárjós) 91

Prózaporond

- Toót H. Zsolt: A létezés természetes ritmusa
 (Barnás Ferenc: Az élőködő) 93

Égalj

- Újpest (Budapest, IV. kerület). 96

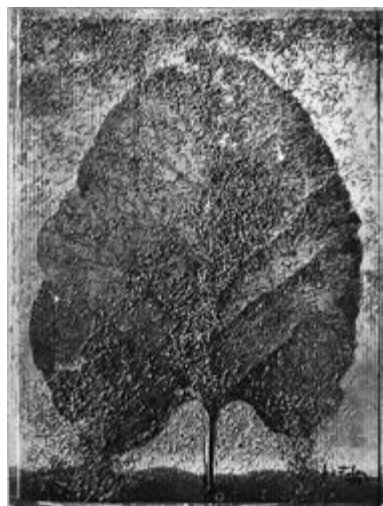
- Illusztrációk: Bertalan Tivadar A levegő sebei
 című sorozata 31, 54, 61, 89

napút

Irodalom, művészet,
 környezet

**Témánk:
 a természet**

RAJZÁS
 Olaj, 85×70

E számunk képzőművész vendége, Bertalan Tivadar festő, grafikus, látványtervező, író 1930-ban született Budapesten. Mintegy kétszáz (magyar, amerikai, német, kanadai, angol, francia stb.) film látványtervezése, színpadi díszlettervek, táblaképek, könyv-illusztrációk pályájának főbb állomásai. Önálló kiállítások: Wetteren, Doerlen, München, Budapest. Könyve: Emberisten. A kép regénye, 1998.

Konzulensek

- Balázs Géza: A hagyományon: a mítoszi
küszöbön, az anyanyelvi időzónán túl 3
- Báthori Csaba: A távozás képei I-II.;
A távozás képei II.; Omega-idő; Séta 9
- Bereményi Géza: Jézus újságot olvas 14
- Csáji László Koppány: Túl a genetikán
és az evolucionista modelleken;
Haza(felé); Végjáték. 16
- Csűrös Miklós: „A hülyeség és a gazság ellen”
(Szabó Dezső: Az egész látóhatár) 31
- Doncsev Toso: Ábrándozás; Gombakrémléves;
Határvonal; Demokratikus sült csirke;
Haramiák lakomája; Erő 37
- Gráfik Imre: „Adathalászat” 41
- Hankiss Elemér: Honnan, hova? 55
- Jankovics Marcell: A Trecentótól máig. 58
- Dr. Koncz Gábor: Patak kulturális hozománya
(2007) 67
- Kosáry Domokos: Beszámoló egy könyvről. . 73
- Lászlóffy Aladár: Ballada a kulcsokról;
A testen túl; Juhász Ferencnek;
Orbán Balázs; Készenlét 77
- Lászlóffy Csaba: Krónikás ének a balkáni
hadjárat után; Költészet és játék. 85
- Osztovits Levente: „Korona a mennyben”;
Piros pünkösdi napján; A lektor. 93
- Radnóti Zsuzsa: A nagyszabású
drámai életmű 97
- Rakovszky Zsuzsa: A Kettő és az Egy;
Avarégetés; Egy más világban 101
- Sánta Ferenc-dokumentumok 104
- Schwajda György: Egy bukás története. . . 109
- Konrad Sutarski: Napjaink apokalipszise
(Bágyoni Szabó István fordítása);
Hová rohansz, Európa?; Mit hozol idő
(Sutarski Szabolcs fordításai) 112
- Sütő András-dokumentumok 115
- Szokolczay Lajos: A megfeszített erkölcs . . 122
- Székely Magda: Albigen; Tél; Kórház;
Harminc; Zsoltár; Úton; Átváltozás;
Korong; Átok; A megpihenés. 128
- Szörényi László: Sasokból szarvasok 134

MAPÚTIrodalom, művészet,
környezet

XXII. évfolyam 10. szám

Egyszerre, egyszer

Szárazan illannak egymás mellé most szavaim – inkább sündőrülnek össze itt. Ellenhatnak ekként a bűvő érzelmeknek: 1999 januárja óta a huszonkettedik évfolyam tizedik összeállításában (négy kivétellel) a folyóirat – és kicsit online-unk – valamennyi konzulense és szerkesztője: egyszerre együtt. Tizenketten már nincsenek közöttünk. Kérésemre ki-ki negyvennégyük közül alkotó- vagy kutatóterületük eredményét nyújtotta át. Örökösök, kutatók hozzájárulására is számíthattam.

Köszönöm mindegyikötöknek, hogy önzetlen munkáttal, velünk-valóságokkal hozzájárultatok a Napút 220 tematikus számának létehez, megjelenéséhez. Köszönöm, hogy együtt. Voltunk, hogy legyenek.

Bocsánat, hogy nem engedhetem tárulkozásom.

Szondi György

2020. december 1.

Szerkesztők

Bába Szilvia: A trianoni békediktátum hatása
a tengeren túli magyar diaszpóra életére. . . 146

Babics Imre: Pontlíra (részletek) 150

Bognár Antal: Kulcs a Mesés éveinkhez. 153

Szgapopó: A Megvilágosodás Ékkő-füzére,
a Nemes Tanítások Kívánságteljesítő
Drágakövéből (Boldogh Dezső fordítása) 158

Elek Szilvia: Magyar csemlalózene
a 20. században 166

Füleki Gábor: Imamalom; Ósállapot; Négy óda;
Összefoglalás; Párbeszéd; Repülés. 175

Gosztola Gábor: Episztola; Negyven;
Ki érti meg ezt a dalt; Csak 181

Hegy Zoltán Imre: Pilinszky zárdája –
gondolatok a kései életműről;
Partközélemben; Katasztrófaturisták 185

Hegy Botos Attila: Mennyboltok karcolatai. . 199

Kamocsay Ildikó: Regényírónök 202

Kállay Kotász Zoltán: Piros durchmars 206

Király Farkas: A végtelen meghosszabbítása. . 209

Prágai Tamás: Egy kiállítás képei; (**);
Pipafüst-szobám falára;
Láthatatlan testek anatómiája. 211

Sebeők János: Az utolsó írás jogán. 220

Suhai Pál: Hangkép-versek. 221

Sziklavári Károly: Arany János költeményeinek
hajdani megzenésítéseiről (II.) 230

Szondi György: Tébláb: versek;
Hunbolguszilánk 240

Tamási Orosz János: Ember volt mindig,
volt valamikor. 247

Toót-Holló Tamás: Az örömem a titkom . . . 259

Wehner Tibor: A T-Art Alapítvány
szobrászati gyűjteménye 266

Zalán Tibor: Egy elsüllyedt repülőter
koordinátái; A homály boldogtalanjai;
120; Firkák a kolostorból. 271

E számunk szerzői. 280

Illusztrációk

Gosztola Gábor rajzai . . 72, 84, 100, 145, 157,
. 174, 183, 239, 265, 281

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 150.

Druzsín Ferenc: „Akár a hajdani prédikátorok...”
(Lapok Tolnai Lajos „szépirodalmi erkölcsstanából”)

Ebben az összeállításban 44-en szerepelnek mindenkori (egykor-volt) és jelenlegi konzulenseink és szerkesztőink közül.

Hiányzik a Berek-rovat egymás utáni két gazdája – a kezdetekor voltak velünk: Pencz Levente, majd Gazdag Dávid. Nem szerepel írásával itt: Borbély András és Vincze Ferenc – az első esztendő szerkesztői.

Konzulenseink közül meghaltak: Csűrös Miklós, Hankiss Elemér, Kosáry Domokos, Lászlóffy Aladár, Lászlóffy Csaba, Osztovíts Levente, Sánta Ferenc, Schwajda György, Sütő András, Székely Magda

Nincs már közöttünk az arculatmester Gosztola Gábor és Prágai Tamás alap-szerkesztőtársunk se.

2021. december 1.

E számunk szerzői

- Aknay János** (1949) – festő- és szobrászművész, Szentendre
- Albert Gábor** (1929-2017) – író, műfordító
- Bába Szilvia** (1980) – művelődésszervező, Budapest
- Babics Imre** (1961) – költő, Bakonyszücs
- Baka Györgyi** (1951) – költő, könyvtáros, Érd
- Balás Eszter** (1947) – szobrászművész, Budapest
- Balázs Géza** (1959) – nyelvész, néprajzkutató, egyetemi tanár, Budapest
- Baley Endre** (1962) – költő, író, Budapest
- Balogné Dr. Petkevicz Olga** (1964) – főiskolai tanár, Salgótarján
- Bánki Éva** (1966) – író, irodalomtörténész, Budapest
- Báthori Csaba** (1956) – író, költő, kritikus, műfordító, esszéista, Budapest
- Benkő Ildikó** (1966) – költő, magyartanár, Budapest
- Bényi Eszter** (1951) – textilművész, Budapest
- Berecz Ágnes Gabriella** (1958) – író, Budapest
- Bereményi Géza** (1946) – író, filmrendező, Budapest
- Bertalan Tivadar** (1930) – festő, grafikus, író, díszlettervező, Budapest
- Bertha Zoltán** (1955) – esszéista, kritikus, irodalomtörténész, Debrecen
- Bíró József** (1951) – költő, író, performer, képzőművész, Budapest
- Boldogh Dezső** (Fülöp Gábor) (1967) – költő, kritikus, Budapest
- Borbély András** (1982) – író, költő, kritikus, szerkesztő, Gyergyóremete (Románia)
- Borcsiczky Krisztina** (1965) – könyvtáros, Budapest
- Botos Ferenc** (1949) – középiskolai tanár, Budapest
- Cakó Ferenc** (1950) – grafikusművész, animációs filmrendező, Budaörs
- Csáji Attila** (1939) – festőművész, grafikus, fényművész, Budapest
- Csáji László Koppány** (1971) – író, kulturális antropológus, ügyvéd, Budapest
- Csanda Mária** (1962) – könyvtáros, szerkesztő, Budapest
- Csata Ernő** (1952) – gépészmérnök, költő, Marosvásárhely (Románia)
- Csorba László** (1952) – történész, Budapest
- Csörsz Rumen István** (1974) – irodalomtörténész, régizenesész, szerkesztő, Budapest
- Deák Éva** (1964) – tanár, Budapest
- Deres Péter** (1978) – műfordító, tanár, dramaturg, Budapest
- Dluhopolszky László** (1951) – karikaturista, grafikus, Budapest
- Domokos Johanna** (1970) – költő, műfordító, Szováta (Románia)
- Doncsev Toso** (1944) – író, műfordító, szociológus, Budapest
- Dr. Koncz Gábor** (1950) – közgazdász, kultúrakutató, egyetemi magántanár, Budakeszi
- Latorcai Csaba** (1976) – jogász, teológus, államtitkár, Budapest
- Druzsín Ferenc** (1940) – irodalomtörténész, egyetemi magántanár, Balatonboglár
- Eifert János** (1943) – fotóriporter, fotóművész, Budapest
- Elek Szilvia** – zongora- és csembalóművész, zeneszerző, író, szerkesztő, Nagykovácsi
- Elmer István** (1952) – író, szerkesztő, Budapest
- Erdélyi György** (1943) – előadóművész, rendező, Budapest
- Erdélyi Z. János** (1947) – költő, író, műfordító, Szekszárd
- Eszes Máté** (1941) – író, szerkesztő, Budapest
- Falcsik Mari** (1956) – költő, Budapest
- Fazekas István** (1967) – író, költő, Százhalombatta
- Felszeghi Sára** – orvos, c. egyetemi tanár, Miskolc
- Fodor Miklós** (1967) – költő, kritikus, fuvala- és furulyatanár, Isaszeg
- Földi Péter** (1949) – festőművész, Somoskőújfalu
- Füleki Gábor** (1980) – költő, középiskolai tanár, Dabas
- G. Komoróczy Emőke** (1939) – irodalomtörténész, esszéista, Budapest

- Gaál József** (1960) – festő, grafikus, Budapest
- A. Gergely András** (1952) – kulturális antropológus, Budapest
- Gráfik Imre** (1944) – etnográfus, muzeológus, Szombathely
- Gutai István** (1950) – könyvtáros, író, Paks
- Halmi Tamás** (1975) – költő, irodalmár, Pécs
- Hegedűs Gyöngyi** (1967) – költő, Budapest
- Hegy Botos Attila** (1970) – költő-filozófus, ökológus, zeneszerző, Budapest
- Hétvári Andrea** (1975) – költő, író, Budapest
- Horváth Ferenc** (1948) – sakktanár, költő, Veresegyház
- Hubert Ildikó** (1949) – irodalomtörténész, Budapest
- Iancu Laura** (1978) – költő, szerkesztő, néprajzkutató, Velence
- Ircsik Vilmos** (1944) – író, műfordító, esszéista, Veszprém
- Ivánovics Beatrix** (1985) – színész, író, Budapest
- Jámborné Balog Tünde** (1938) – festőművész, író, Makó
- Jász Attila** (1966) – költő, szerkesztő, Gerecse
- Jerzy Snopek** (1952) – lengyel irodalom- és kultúrtörténész, műfordító, diplomata, Budapest
- Juhász Anikó** (1965) – filozófiatörténész, műfordító, költő, Szeged
- Kakasy Judit** (1955) – filológus, informatikus-könyvtáros, Budapest
- Kamocsay Ildikó** (1945) – író, műfordító, Monorierdő
- Károly Judit** (1951) – tanár, műfordító, Debrecen
- Karsai János** (1961) – harcművészet-oktató, író, Gyöngyöstarján
- Kiss Anna** (1939) – író, költő, drámaíró, Budapest
- Kjoszeva Szvetla** (1955) – műfordító, tanár, szerkesztő, Budapest
- Kocsis István** (1940) – író, drámaíró, Budapest
- Komáromi Gabriella** (1941) – irodalomtörténész, gyermekirodalom-kutató, Kaposvár
- Koppány Zsolt** (1955) – író, esszéista, Budapest
- Kovács Ilona** (1948) – kutató, egyetemi tanár, műfordító, Budapest
- Kovács Katáng Ferenc** (1949) – író, műfordító, képzőművész, Budapest/Oslo (Norvégia)
- Kőbányai János** (1951) – író, szerkesztő, szociográfus, fotóművész, Budapest
- Kukorely Endre** (1951) – költő, író, drámaíró, Budapest
- Lajos Nóra** (1977) – irodalomtörténész, költő, kritikus, Debrecen
- Latorcai Csaba** (1976) – közigazgatási államtitkár, Budapest
- Lévai Nóra** (1952) – textilművész, Budapest
- Liptay Katalin** (1950) – újságíró, rádiós szerkesztő, Budapest
- Liszky Zoltán** (1955) – szabad bölcsész, Budapest
- Lukáts János** (1943) – irodalomtörténész, író, Budapest
- Mágnesi Agyar** – álnév
- Magyar Miklós** (1938) – professor emeritus, MTA-doktor, Budapest
- Makkai-Kiss Nóra** (1957) – költő, Budapest
- Mészáros Róza** (1957) – festőművész, Kővágóörs
- Móser Zoltán** (1946) – irodalomtörténész, fotóművész, Bonyhád
- Mócsi Ferenc** (1947) – író, Budapest
- N. Pál József** (1957) – irodalomtörténész, kritikus, Zalaszentiván
- Nagy Judit** (1954) – gobelintervező, Budapest
- Nagy Katalin** (1951) – kutató, műfordító, Budapest
- Nagy Koppány Zsolt** (1978) – író, újságíró, Budapest
- Németh István Péter** (1960) – könyvtáros, költő, irodalomtörténész, Tapolca
- Németh Péter Mikola** (1953) – költő-performer, esszéíró, szerkesztő, Vác/Vámosmikola
- Nyakas Szilárd** (1944) – kommunikációs tanácsadó, szerkesztő, Budapest
- Orosz István** (1951) – grafikus, költő, Budakeszi
- P. Papp Zoltán** (1949) – költő, főszerkesztő, Budapest
- Pálfi Ágnes** (1952) – költő, esszéíró, szerkesztő, Budapest
- Podonyi Hedvig** (1964) – író, Budapest

- Pósa Zoltán** (1948) – író, költő, szerkesztő, Balatonföldvár
- Radnai István** (1939) – költő, író, Budapest
- Radnóti Zsuzsa** (1938) – dramaturg, Budapest
- Rojkó Annamária** (1962) – újságíró, szerkesztő, Budapest
- Rostás-Farkas György** (1949) – költő, újságíró, Pilis
- Rott József** (1964) – író, Magyaregregy
- Saitos Lajos** (1947) – költő, szerkesztő, Székesfehérvár
- Sándor György** (1938) – író, előadóművész, Budapest
- Sári László** (1950) – író, keletkutató, Gyúró
- Sebeők János** (1958) – író, Budapest
- Sóváradi Valéria** (1950) – képzőművész, Budapest
- Stanczik-Starecz Ervin** (1955) – író, műfordító, antropológus, tanár, Budapest
- Stefanovits Péter** (1947) – festőművész, Budapest
- Suhai Pál** (1945) – költő, tanár, Budapest
- Surján László** (1941) – orvos, politikus, Budapest
- Szabó Palócz Attila** (1971) – író, költő, újságíró, Budapest
- Szakolczay Lajos** (1941) – irodalom- és művészettörténész, kritikus, Kismaros
- Szalai Lajos** (1947) – nyelvész, műfordító, Budapest
- Szalay Károly** (1929) – író, irodalomtörténész, Budapest
- Szappanos Gábor** (1962) – író, műfordító, szerkesztő, Budapest
- Száraz Miklós György** (1958) – író, Budapest
- Száva Csanád** (1979) – könyvtáros, író, költő, Kolozsvár (Románia)
- Százost Katalin** (1941) – keramikusművész, Budapest
- Székely András Bertalan** (1952) – művelődésszociológus, kisebbségkutató, Isaszeg
- Széles Klára** (1936) – irodalomtörténész, Budapest
- Szemadám György** (1947) – festőművész, író, Budapest
- Szemethy Imre** (1945) – grafikus, Zsám-bék
- Szentmártoni Szabó Géza** (1950) – irodalomtörténész, Budapest
- Szok Iván** (1944) – festő- és szobrászművész, Budapest
- Szlafkay Attila** (1953) – költő, műfordító, Budapest
- Szondi György** (1946) – bolgarista, műfordító, főszerkesztő, Budapest
- Szörényi László** (1945) – irodalomtörténész, kritikus, Budapest
- Tamási Orosz János** (1953) – költő, újságíró, szerkesztő, Budapest
- Tari István** (1953) – költő, író, Becsej (Szerbia)
- Temesi Ferenc** (1949) – író, Budapest
- Tislér Jolán** (1948) – tanár, költő, Magyarokanizsa
- Toót-Holló Tamás** (1966) – író, szerkesztő, Budapest
- Tóth Sándor** – (1933–2019) szobrász- és éremművész
- Tózsér Árpád** (1935) – költő, kritikus, műfordító, szerkesztő, Pozsony (Szlovákia)
- Turai Kamil** (1952) – filozófus, író, Kecskemét
- Turbó Szergej** – álnév
- Tusnády László** (1940) – professor emeritus, költő, író, műfordító, Sátoraljaújhegy
- Vasadi Péter** (1926–2017)
- Vasy Géza** (1942) – irodalomtörténész, kritikus, Budapest
- Végh Alpár Sándor** (1943) – író, újságíró, Nagymaros
- Vihar Judit** (1944) – műfordító, irodalomtörténész, haikuköltő, Budapest
- Vincze Judit** (1983) – grafikus, könyvtervező, Budapest
- Virágh László** (1939) – zeneszerző, költő, műfordító, Budapest
- Vitéz Ferenc** (1965) – író, költő, szerkesztő, irodalomtörténész, Debrecen
- Vörös István** (1964) – költő, író, kritikus, irodalomtörténész, esszéista, Budapest
- Wehner Tibor** (1948) – író, művészettörténész, Budapest
- Zalán Tibor** (1954) – költő, író, drámaíró, Budapest
- Zsávolya Zoltán** (1968) – író, irodalmár, Budapest

Szentmártoni Szabó Géza

Naputazás négyes fogaton

Az ekliptikát Apáczai Csere János *Magyar encyclopaediája* (Utrecht, 1653) nevezte először a Nap útjának (via Solis, ecliptica). Az ókori képzetek szerint ezen az úton halad végig az esztendő során az isteni személyként elképzelt Nap. Fazekas Mihály az 1826. évi *Debreceni Magyar Kalendáriomban* ekként írta le ezt az égi utat:

„Annyi bizonyos, hogy a Nap tavaszkezdettől fogva nyárkezdetig naponként feljebb-feljebb láttatik járni észak felé, attól fogva lejjebb-lejjebb dél felé, egész télkezdetig: ezt a szélességet az ég derekán keresztül méltán nevezhetjük tehát Napútnak (*Ecliptica*). Ezen az úton jár a Hold is, hol feljebb, hol lejjebb tartván, ezen járnak a bujdosó csillagok is. Minthogy pedig a Nap ezen tetsző útját 12 hónap alatt végzi el, a Napút 12 egyenlő részre osztódott, és mindegyik részen egy-egy csillagzat szerkesztetett öszve, úgymint: Kost Bika, Kettős, Rák; az Oroszlánt váltja fel a Szűz; Mérőt Skorp, Nyilazó, Bak, Vizező s a Halak. Ezeket közönségesen égi jegyeknek nevezik (*Signa Zodiaci vagy Eclipticae*), lehet Napút jegyeinek is nevezni.”

Az esztendő 365 vagy a szökőévek 366 napján a görög Heliosz, avagy a latin Sol, akit Phoebusként Apollóval azonosítottak, reggeltől estig tartó égi útját nem gyalogszerrel teszi meg, hanem négyes fogattal. A régi magyar irodalomban is szóba került a Nap mitológiai alakja. Prágai András (1590–1636) református prédikátor *Horologii principum* című könyvében (Bártfa, 1628), egy „alcaica ode nótájára formáltatott” betétversben, a napszekérbe fogott lovak neveit is elmondja:

Az bölcs Poéták ily fabulát írnak
Az fényes Napról, hogy szekert annak
Pyrois, Aethon, Phlegon lovak,
És negyedik, az Eous vonják.

Ennek Vulcanus drága szép nyoszolyát,
Nagy mesterséggel az tengerben csinált,
Ezen nyugotja az Nap magát,
Hesperusnak elévén határát.

Az antik írók közül Ovidius mutatta be a legjobban azt a tragikus történetet, amely szerint Phaëthon atyjától átvette a napszekeket, de elvesztette a lovak felett az uralmát. Erről Gyöngyösi Istvánnál (1629–1704) olvashatunk néhány sort (*Porábúl megéledet fénix, II, 8, 2.*):

Mint mikor Phaëton sétálni indula,
S a Nap lovaihoz tudatlanul nyúla,
Elkapván a lovak, az égből lehulla,
Általa az egész föld rútol meggyúla.

Publius Ovidius Naso *Formaváltozásainak második könyvéből (Metamorphosis, II, 327–328.)* Verseyhy Ferenc (1757–1822) ekként fordította magyarra Phaëthon sírversét:

Itt fekszik Phaëton, vezetője az égi szekérnek,
Mellyel ugyan nem bírt, de merész próbára rohant volt.

Fáy András eredeti meséi közt pedig már humorosan írt a napszekér balesetéről (Bécs, 1820):

Phaëton elragadván a Nap lovai, s ízekre töredezvén a lángszekér, Jupiter az égiek zsinatjában azt tanácslá, hogy ezentúl a csendes szamarak hordozzák a Napot. „Mit gondolsz, jó atyám – szól a bölcs Minerva –, nem elég, hogy az alvilágban sok főhelyeken ragyognak, még a felvilágban is ők világítsanak?”

A képzőművészetben ógörög vázaképek, mozaikok, reliefek, római érmek, egy Heinrich Schliemann (1822–1890) által kiásott trójai dombormű, majd középkor- és újkori fa- és rézmetszetek, valamint a festmények egységes ikonográfiával ábrázolják a Nap négyes fogatát. A barokk korban, főként a XVIII. században, dekoratív ábrázolásokon jelenik meg újra Heliosz quadrigája.

Erdélyben a bonchidai Bánffy-kastély istállójának kapuja felett, némileg csonkán, de ma is áll az a kőszobor, amely a Rák, az Oroszlán és a Szűz csillagkép felett, tehát a nyári napfordulóhoz igazítva ábrázolja a napszekeket és kocsiját. A kastélyt díszítő szoborgalériát 1753-ban, Bánffy Dénes (1723–1780) megrendelésére, egy kolozsvári szobrász, Johann Nachtigall (1717–1761) készítette. A kastély ma romokban hever, mert 1944-ben a németek felgyújtották. A helyreállítás lassan halad. Biró József (1907–1945) két könyvének és a benne lévő fényképeknek köszönhető, hogy a kastélyról és szobrainak eredeti állapotáról valamit tudhatunk (*A bonchidai Bánffy-kastély, Cluj, 1935; Erdélyi kastélyok, Bp., 1943*).

A fertői Esterházy-kastély Apollo-termében Josef Ignaz Mildorfer (1719–1775) alkotása az a mennyezeti freskó (1766–67), amely kocsiját hajtó napistenként ábrázolja Apollót.

A napszekér később is művészi téma maradt, hiszen ez látható az 1913-ban felépült budapesti Széchenyi Gyógyfürdő kupoláját díszítő aranymozaikon is, amelyet Vajda Zsigmond (1860–1931) festőművész kartonjai alapján Róth Miksa készített.

Mindezek után menjünk végig az éves napúton, amelynek kezdete, a föld északi féltékéről nézve, a tavaszi napéjegyenlőség ideje. A XVI. század máso-

dik feléig még az ókorból származó Julián-naptár dátumait használták. E naptár apró hibája miatt, a március 21-én esedékes tavaszi nap-éj egyenlőség a XVI. század végére jóval korábbra, március 11-re csúszott vissza, azaz addigra összesen tíznapnyi különbség halmozódott fel benne a csillagászati valósághoz képest. Az 1582-es naptárreform, a XIII. Gergely pápáról elnevezett naptár tíznapnyi rukkoltatással küszöbölte ki a felgyülemlett felesleges napokat, azaz az elmés rendelet szerint abban az évben október 4-e után nem 5-ét, hanem 15-ét kellett számolni. Magyarországon 1588 januárjában iktatták törvénybe az új kalendáriumot, ám még sokáig használatban maradt a régi is, ó-kalendárium néven.

Az asztrológiai képzetek szerint a tizenkét csillagkép mindegyikéhez bolygók is tartoznak. A Nap éves útjához az emberi testrészeket és a négy elemet is hozzákapcsolták. A Nap, az általunk használt Gergely-naptár szerint, látszólagos útján felfelé haladva, március 21-től április 20-ig a Kos csillagképben jár (az ó-naptárban ez a március 11-től április 10-ig terjedő napoknak felelt meg). A Kos csillagkép uralkodó bolygója a Mars, eleme a tűz, testrésze pedig a fő. Krisztus fogantatásának napja március 25-re esik. Ugyancsak ebben az időszakban, március 22. és április 25. között, a holdtölték szeszélyes váltakozása szerint vándorol ide-oda a húsvét ünnepe is, amely a nagycsütörtöki páska-vacsora, illetve Krisztus áldozati bárányként való megjelenítése révén kapcsolódik a Kos csillagjegy szimbolikájához.

Április 21-én a Nap a Kosból a Bika jegyébe lép (az ó-naptárban április 11-én). E csillagkép uralkodó bolygója a Venus, eleme a föld, testrésze a fejét mozgató nyak, a torok és a gége. A Nap május 20-ig tartózkodik a Bika csillagképben (az ó-naptárban május 10-ig). Ez az időszak tehát az, amelyben a régiek úgy érezték, hogy a szerelemre az égi inspiráció is jelen van.

A Nap május 21-én lép át az Ikrek jegyébe (az ó-naptárban május 11-én), amelynek uralkodó bolygója a Mercurius, eleme a levegő, testrésze pedig a tüdő, a vállak és a karok. Ebbe az asztrológiai keretbe ágyazódott be a pünkösdi húsvétól függő, 35 napot érintő, vándorló ünnepe is. Pünkösdi május 10-én lehetett legkorábban, s június 13-án pedig a legkésőbb. Azaz ez az ünnep az ó-naptárban 95%-ban az Ikrek jegyébe esett. A Szentlélek ünnepe tehát a misztikához közel álló Mercurius, azaz Hermes uralma alá esik. Az *Apostolok cselekedeteiben* leírt, pünkösdi kettős lángnyelvek az Ikrek jegye kettős voltához igazodnak.

A június 21-én (az ó-kalendáriumban június 11-én) bekövetkező nyári napfordulón a Nap látszólagos útján az Ikrekből a Rák csillagképbe lépve a csúcra érkezik, majd mintha a Rák csillagkép kényszeríténé erre, lefelé indul. Innen származik a Ráktérítő neve (Tropicus Cancrī). E csillagkép ura a Hold, eleme a víz, testrésze a mell és a tüdő.

A Nap július 21-én lép át az Oroszlán jegyébe, amely a saját háza, itt ő az uralkodó planéta. E csillagjegy eleme a tűz, testrésze a hát, a szív és a máj.

A Nap augusztus 21-én lép át a Szűz jegyébe, amelynek uralkodó bolygója a Mercurius, eleme a föld, testrésze a derék, a gyomor és a belek.

A Nap az őszi nap-éj egyenlőség idején, szeptember 22-én lép át a Mérleg jegyébe, s immár lefelé halad égi útján. E csillagkép uralkodó bolygója a Venus, eleme a levegő, testrésze a far, a csípők, a köldök, a méh és a két vese.

A Nap október 21-én lép át a Skorpió jegyébe, amelynek uralkodó bolygója a Mars, eleme a víz, testrésze a hólyag és az ágyék.

A Nap november 21-én lép át a Nyilas jegyébe, amelynek uralkodó bolygója a Jupiter, eleme a tűz, testrésze a két comb.

A Nap december 21-én jár a legmélyebben. Ez a téli napforduló ideje. A Nap ekkor, mintegy újjászületve, átlép a Bak jegyébe, amelyben emelkedő útra indul. Innen ered a Baktérítő neve (Tropicus Capricorni). E csillagkép uralkodó bolygója a Saturnus, eleme a föld, testrésze a két térd. A Megváltó születése december 25-én már erre az emelkedő szakaszra esik. A Saturnus uralmához az ókori képzetek a boldog aranykort kapcsolták.

A Nap január 21-én lép át a Vízöntő jegyébe, amelynek uralkodó bolygója ugyancsak a Saturnus, eleme a levegő, testrésze a két lábszár.

A Nap február 19-től március 20-ig (az ó-naptárban február 9-től március 10-ig) a Halak jegyében időzik. E csillagjegy uralkodó bolygója a Jupiter, eleme a víz, testrésze pedig a láb. A húsvét mozgó ünnep, így az azt megelőző nagyböjt idejének kezdete, a hamvazószerda 35 napnyit vándorolhatott február 4-e és március 10-e között. A negyvennapos böjt mindig érinti a február 21-től március 20-ig terjedő időszakot, azaz a keresztyén hal-szimbolika ekkor összefüggésbe kerül az asztrológiával, hiszen a katolikus egyház éppen a hal fogyasztását engedélyezte a nagyböjt idején.

*Héliosz. Vázakép a Kr. e. V. századból.
London, British Museum*

*Helios metope a Kr. e. III. századból.
Berlin, Pergamonmuseum*

Sol a négyesfogattal, római dénár, Kr. u. 132.

Kinek-kinek irodalmi, képzőművészeti alkotását, tudományos cikkét, dokumentum-közlését nyolc éve virágzó honlapunkra várjuk ezentúl, ahol ötvenhárom színes rovat kínál lehetőséget megannyi publikálási formához. Valamennyi talányos rovatcím témataralmát az ott található leírás megadja.

A naputonline.hu rovatai:

Hangszóló

Ajándék
Forráskút
Ha mondom
Muzsikáló fotóalbum
Zenetáj

Hírek

Események
Felhívás
Hírek
Játék
Pályázat
Út-harang

Irodalom

2650
Asztalfiók
Dokumentum
Dráma
Esszé
Fénykör
Fordításmű
Hetedhét
Interjú, beszélgetés
Kéz-irat
KönyvTár
Kritika
Kútfő
Lelettár
Levél
Levélfá
Műelemzés
Napló, visszaemlékezés
Önszócikk

Poétai plener

Próza
Tanulmány
Tizennegyedmagunkban
Vers
Visszalapozó
VoltJelen

Könyvesbolt

Környezet

Magyar Önazonosságtár

Felelet
Szépirodalom
Tanulmány
Tárlat

Open

Print
Napút 1999–2022

Rólunk

Szerzőink

Tárlat

Visszhang

Cikkek
Galéria
Videók

Várjuk, pályázatokkal is serkentjük munkájukat!

Összesítő oldalak a búcsúszámból

A naputonline Napút-köszöntő-rovatának „cégére”, Hegyi Botos Attila alkotása

Az igaz ember a Nap útját járja – tartja a keleti mondás. Oly sok nap előttünk, hogy: járjuk. Kívánjuk derűvel szerzőinknek, olvasóinknak. (A szerkesztőség)

A Napút elérhető az interneten: <http://www.naputonline.hu>

Számlaszám: OTP 11713012-21181665

A folyóirat támogatói:

Petőfi
Kulturális
Ügynökség

